

από τους προβοκάτορες στους "γνωστούς-αγνώστους"

εκείνον τον νοέμβρη (του '73)

23 ιούλη '75, 25 μάη '76

16/11/80, η άνοδος και η πτώση 10000 προβοκατόρων

1984 - 1986, η εξέγερση των μητροπολιτώνων

4 κείμενα από το περιοδικό ΣΑΜΠΟΤΑΖ

ΑΝΤΙΣΧΟΛΕΙ★

ενάντια στην
εκπαίδευση και τα
παραπροϊόντα της...

non serviam

αυτόνομη συλλογικότητα αναρχικών και αντιεξουσιαστών

κρηκτική οκέψη

για την έκρηξη των κοινωνικών αφνήσεων

Η υπόθεση είναι απλή: υπάρχει (υποτίθεται) ένα “λαϊκό συμφέρον”, μια πραγματικότητα της κοινωνίας, ενός μονάχα είδους κοινωνικές ανάγκες. Υπάρχει, τελικά, απέναντι στην απλουστευτικά εννοούμενη τάξη του συστήματος μια “ορθοδοξία” του κοινωνικού ανταγωνισμού, πάντα ψυχραιμία και ορθολογική, μια μονάχα υπόσχεση “αντιρρήσεων”, πάντα νομιμόφρων. Ό,τι άλλο, δυναμικό και ανταγωνιστικό, καθώς θίγει και την “ορθοδοξία”, δεν είναι παρά ξυπόλητες μειοψηφίες, μυστηριώδεις αιρέσεις, διαβρωμένες και χειραγωγημένες από μυστικές υπηρεσίες και ύπουλους, καταχθόνιους συνομώτες.

Αυτή η υπόθεση, γέννημα και θρέμμα της κάθε είδους καθεστωτικής “αριστεράς” διατρέχει την παγκόσμια ιστορία των κοινωνικών ανταγωνισμών πνίγωντας τα ίχνη των “εξτρεμιστών” στο αίμα - και το ψέμα. Και όπου η παρουσία τους είναι επίκαιρη, πλαστογραφεί την ταυτότητα τους, φτιάχνοντας τα “περιθώρια”... Πρόκειται για ένα τεράστιο έργο, από τα πιο “γόνιμα”: εκατοντάδες δολοφονίες “πρακτόρων” και “προδοτών”, χιλιάδες διασυρμοί και εκατομμύρια δηλητηριασμένες συνειδήσεις. Και μια χωρίς προηγούμενο παραχάραξη της ιστορίας...

Στους καιρούς μας τη δουλειά συνεχίζουν άξια τα καινούρια κόμματα της κυριαρχίας, τα ΜΜΕ. Αυτά αναλαμβάνουν να εντοπίσουν, να φωτογραφήσουν, να αναλύσουν, στην ανάγκη και να επικυρήξουν τους “προβοκάτορες”. Αυτά αναλαμβάνουν να επιβεβαιώσουν τον “παραλογισμό” της παρουσίας τους. Αυτά αναλαμβάνουν να τρομοκρατήσουν τους οπαδούς τους με την περιθωριακότητα.

Οι προβοκάτορες ωστόσο δεν παύουν να υπάρχουν. Γεννιούνται πάντα από την βία της “κοινωνικής ειρήνης”, σε όλες τις εκφάνσεις της. Μεγαλώνουν από την αδιαλλαξία της κανονικότητας - κάθε κανονικότητας. Και πεθαίνουν... α! εδώ το σύστημα έχει πετύχει μια αξιόλογη πρόοδο, μια σημαντική νίκη: πεθαίνουν, αιμάτηρα ή και αναίμακτα έχοντας εσωτερικεύσει την (δήθεν) περιθωριακότητά τους, έχοντας εσωτερικεύσει τον αποκλεισμό τους. Και υπάρχουν εκατό τέτοιοι θάνα-

τοι...

Θα ξεκινήσουμε από αυτό το τεύχος μια ιστορική αναδρομή της δράσης των (κατά καιρούς) προβοκατόρων. Όχι για να διεκδικήσουμε “κομμάτια” και “δάφνες” από το παρελθόν για δράστες που είναι νεκροί. Αλλά για να πολεμήσουμε την αισθητικοποίηση της οργής, της κοινωνικής οργής, που με ή χωρίς σχέδια επανάστασης έρχεται από πολύ μακριά και θα πάει ακόμα πολύ μακριά. Και για να σπάσουμε τον διανοητικό, συναισθηματικό, εν τέλει πολιτικό αποκλεισμό των προβοκατόρων του μέλλοντος από την ταξική τους μνήμη. Τον αποκλεισμό, δηλαδή, από τη συνείδηση...

ΕΚΕΙΝΟΝ ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΗ, ΠΡΙΝ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ

Η εξέγερση του νοέμβρη δεν ήταν ούτε τυχαία ούτε ξαφνική όπως η ιστορία της κυριαρχίας παρουσιάζει... και δεν είχε καμμία σχέση με “ήρωες”. Από την αρχή του '73 είχαν αρχίσει να ξεσπάνε απεργίες και διαδηλώσεις, παρά την χουντική τρομοκρατία. Στους φοιτητικούς κύκλους αφορμή της αναταραχής ήταν η κατάργηση της αναβολής στράτευσης λόγω σπουδών, χάρη στην οποία η χούντα μπουζούριαζε τους πιο μαχητικούς φοιτητές, στέλνοντας τους στο στρατό. Άλλη αφορμή ήταν οι παρεμβάσεις της χούντας, μέσω της ασφάλειας, στην συνδικαλιστική δράση των φοιτητών.

Αλλά πολύ περισσότερο έξω από τα πανεπιστήμια η κοινωνική ένταση, αποτέλεσμα της γρήγορης καπιταλιστικής “ανάπτυξης”, ανάβλυζε αυτήν την εποχή από δεκάδες διαφορετικά κοινωνικά υποκείμενα: εργάτες-εργάτριες, μαθητές, άνεργους νεολαίους. Αυτόν ακριβώς τον κοινωνικό αναβρασμό που πολιτικά είχε αρχίσει να εκφράζεται όχι απλά κόντρα στην χούντα αλλά επίσης κόντρα σε κάθε κρατικό - καπιταλιστική εξουσία προσπαθούσε να ελέγξει το καθεστώς με καταστολή, και κυρίως με “πολιτικά” μέτρα: είχε αρχίσει ήδη η διαδικασία “ομαλών πολιτικών εξελίξεων” με την υ-

από τους προβοκάτορες στους γνωστικούς άγνωστούς

ποστηρίξη διάφορων πολιτικών κομμάτων...
 Έτσι η χούντα παρουσιάζει ένα πρόσωπο “φι-
 λελευθεροποίησης”. Στις αρχές του νοέμβρη μερι-
 κά από τα φοιτητικά “αιτήματα” γίνονται δεκτά
 από την χουντοκυβέρνηση του μαρκεζίνη. Αλλά η
 κοινωνική ένταση ξεσπάει αλλού: σκληρές συ-
 γκρούσεις “αναρχικών στοιχείων” με την αστυνο-
 μία γίνονται σε διαδήλωση 20000 ατόμων μετά α-
 πό μνημόσυνο για τον γ.παπανδρέου στις 4/11.
 Μια βδομάδα αργότερα, στις 12/11, μια διαδή-
 λωση 5000 προσπαθεί να καταθέσει στεφάνι στο
 σύνταγμα (στη μνήμη του παπανδρέου) για να ε-
 ξελιχθεί σε οδομαχίες με την αστυνομία σε όλο το
 κέντρο της αθήνας.

14 νοέμβρη

Το μεσημέρι η αστυνομία προκαλεί συγκεντρω-
 μένους στο πολυτεχνείο και αρχίζουν μικροσυ-
 μπλοκές. Στο άκουσμα αυτών των προσδοκιών μια
 διαδήλωση 1500 φοιτητών (ακροαριστερών και
 πέρα...) ξεκινάει αυθόρμητα από την νομική για
 το πολυτεχνείο - αλλά χτυπιέται από την αστυνο-
 μία. Οι μισοί περίπου από τους διαδηλωτές κυνη-
 γημένοι από τους μπάτσους καταφεύγουν στο πο-
 λυτεχνείο και ενώνονται με τους εκεί συγκεντρω-
 μένους... πρακτικά από αυτό το σημείο αρχίζει η
 κατάληψη του πολυτεχνείου.

Να όμως τι γνώμη είχε γι αυτούς τους καταλη-
 ψίες η τότε ΚΝΕ:

Σάν υπεύθυνη Συντονιστ. Έπιση. Άγώνα του Πο-
 λυτεχνείου καταγγέλλουμε σ' όλο το σπουδαστικό κό-
 σμο, τη γελοία και τ' όλο τίς; άφηνισμένες προ-
 σάθειες της χουντικής ΚΥΠ και των πληρωμένων
 αρχηγών, της νά διαστρέψουν, άπ' την άρχη της με
 γλετιώδηξη; έκδηλωσή; μας του Πολύχνειου, τη πο-
 ρεία και το περιεχόμενό της. Καταγγέλλουμε τη προ-
 σεδιασμένη εισβολή στο χώρο του Πολύχνειου τη 14
 τήρη, 14 του Νοέμβρη, 350 περίπου άφηνισμένων
 αρχηγών της ΚΥΠ, σύμφωνα με τ' προβοκατορικό
 σχέδιο των Ρουφούλη-Καρυγιάννηδου, με βάση
 τις έντολες του αφαιρεσιμμένου τώρα τέως πρωτοδι-
 κτάτορα Πακιδόπουλου και τής, άμερικανικής CIA,
 με σκοπό να προβάλλουν με κάθε μέσο τρομοκρατικού
 και προβοκατορικής γελοία και άναρχικά συνθήματα και
 συνθήματα που δέν έχρηζαν τη στιγμή και τις σηγ
 κεκριμένες δυνάμεις. Για τ' άποφύσσουν έτσι ν' άπο
 μονώσουν τ' κίνημά μας και την έκδηλωσή μας του
 Πολυτεχνείου άπ' τ' σύνολο του λαού και τής γε-
 λαιας. Για τ' άποφύσσουν τρωμάει, κατασκευαστικής
 (και με τή βοήθεια των χουντικών μέσων έπίπλεση)
 τήν είδωλα μιας μισοκωμικής εξορμησιακής έλα-
 γαστικοναναρχικής εξέγερσης που δέν έχει τή συμ-

παράσταση του λαού, να ξαναχρησιμοποιήσουν τ' ά-
 λιοτριμμένο πρόσχημα του “εκαπελούμενου κοινω-
 νου καθεστώτος” για νά δικαιολογήσουν την έπανα-
 φορά του στρατιωτικού γήιου και τ' άνάμωμα της
 άμειτητής τρομοκρατίας. Ένέγγειες που υ άμερικάνο-
 νο... η CIA και η χούντα είχαν άπο καιρό πάρει τήν
 Τό σχέδιο άνω, των Ρουφούλη, Καρυγιάννηδου,
 Πακιδόπουλου, CIA άτίγχε καταγωγής. Τό άφηνω-
 μένο φοιτητικό μας κίνημα δίνουμε; τή πιο άποφ-
 σιστική μάχη του άποφύσματος και συνέτριψε τούς προ-
 βοκάτορες. Η έπίθεση του άφηνωτού των χουντιών
 και των ψευδοεπαναστατών που άν τ' ά κωρύατα πο-
 λιορκούν χρόνια τώρα να: φαρβάσουν τις άντιδικτα-
 τορικές, φοιτητικές ιδιότητες, δυνάμεις (δχι χωρίς
 έπιγνία πρέπει να άποφύσσουμε έκει άπο η άπει-
 ρία, ά άναχώνους άπερεθουσιασμός και ά κάλπικος
 άπερεθουσιασμός τούς άνοίγουν διάπλατα τις πόρ-
 τες) βρήκε άντιμέτωπο τ' σπουδαστικό κόσμο που
 κράτησε σταθερά τή συνεχή χαραγμένη πορεία του.
 Έτσι τ' ά συνθήματα μας: Ψωμί—Παιδεία—Έλευθε-
 ρία, 20% γιά τή Παιδεία, Κάτω η χούντα. Έξω οι άμει-
 κάνοι, Έργάτες Άγούτες και Φοιτητές, Όλοι Ένωμέ-
 οι Άδική κυριαρχία, Έθνική Άνεξαρτησία έπνιξαν τις
 ψευδοεπαναστατικές κραυγές της ΚΥΠ και των χουντιών
 της που άφηνιδιαστικά είχαν προβάλλει με πάνω και
 με τή τρομπυτική κατάληψη δυό μεγαφώνων, συνθή-
 ματα άπως: Κάτω τ' Κράτος, Κάτω η άξουσία, Μά-
 ης του '68 και είχαν πρωτοστατήσει σε κάποιες άνελε-
 φικές άκλήσεις γιά άμεση λαϊκή άκνάσταση και έ-
 μιση γενική άπενοία.

Την ίδια μέρα, 14/11, μέχρι το απόγευμα η α-
 στυνομία προσπαθεί με εφόδους να διαλύσει τους
 προβοκάτορες, αλλά δεν τα καταφέρνει. Αργότε-
 ρα αποσύρεται για να εκτονωθεί η κατάσταση.
 Αλλά στις οκτώ το βράδυ 10000 κόσμος είναι συ-
 γκεντρωμένος γύρω και μέσα στο πολυτεχνείο, ό-
 που γίνονται συνελεύσεις φοιτητικές. Μπαίνει επί-
 σημα το θέμα της κατάληψης - στην οποία αντιτί-
 θεται η “ορθόδοξη” αριστερά. Μια ώρα αργότε-
 ρα οι συγκεντρωμένοι ξεπερνούν τις 20000 - η α-
 στυνομία με θωρακισμένο παρακολουθεί “διακρι-
 τικά” από την κίνγγος και την κοτζιά. Γύρω στις
 12 τη νύχτα κλείνουν οι πόρτες του πολυτεχνείου
 και αρχίζει η οργάνωση της κατάληψης. Οι συγκε-
 ντρωμένοι μέσα είναι περίπου 3000. Οι εργάτες-
 εργάτριες κάνουν χωριστή συνέλευση, που θα α-
 ποτελέσει την βάση των εργατικών επιτροπών και
 συνελεύσεων της εξέγερσης. Αλλά η “ορθόδοξη α-
 ριστερά” έχει άλλη γνώμη, και οι λεβέντες της
 προσπαθούν να διαλύσουν αυτή τη συνέλευση:
 “εμείς δεν κρατάμε φυτάρι και κασμά αλλά μολύ-
 βι. Αν θέλετε κατάληψη να πάτε στην εργατική ε-
 στία”. Υποστηρίζουν πως οι εργαζόμενοι δεν έ-
 χουν θέση στο πολυτεχνείο γιατί ο χώρος ανήκει
 στους φοιτητές. Ζητούν να μην προβάλλονται ερ-
 γατικά συνθήματα όπως “κάτω το κεφάλαιο”...

15 νοέμβρη

Το πρωί της ημέρας, αν και η αστυνομία βρίσκεται πάντα στην περίμετρο της περιοχής, δεν επεμβαίνει. Η χουντοκυβέρνηση έχει βάσιμες ελπίδες πως η κατάσταση θα εκτονωθεί: πράγματι είναι η ώρα των "πολιτικών".

Όπως επιβεβαιώθηκε δημόσια από τον Αλαβάνο (νυν ευρωβουλευτή του συνασπισμού) δύο χρόνια αργότερα, την νύχτα της 15ης νοέμβρη έγινε σύσκεψη στελεχών της αριστεράς με θέμα την διάλυση της κατάληψης του πολυτεχνείου. Σ' αυτήν συμμετείχαν εκπρόσωποι του ΚΚΕ και του ΠΑΚ (μετέπειτα ΠΑΣΟΚ), και ανάμεσα σε άλλους οι Μαντζουράνης (γνωστός από το σκάνδαλο Κοσκωτά) Λαλιώτης και Τσούρας (προϊστάμενος της ΚΥΠ επί ΠΑΣΟΚ). Οι σημερινοί "εκπρόσωποι" της "γενιάς του πολυτεχνείου" ήταν αρκετά τυχοδιώκτες από μικροί: το μόνο που έκαναν σε εκείνη την εξέγερση ήταν προσπάθειες να την διαλύσουν. Πράγματι λοιπόν αντιπροσωπεύουν κάτι, αλλά όχι βέβαια την εξέγερση. Αντιπροσωπεύουν το νταβατζηλίκι...

Αλλά ήδη, ενόσω αυτό το συνάφι συνεδριάζει, η κατάσταση έχει ξεφύγει από τον έλεγχό τους. Το βράδυ της πέμπτης 15 νοέμβρη η κατάληψη του πολυτεχνείου δεν είναι καν φοιτητική. Εκατοντάδες νέοι εργάτες συμμετέχουν σ' αυτήν, παρά τις προστριβές και τα εμπόδια που τους βάζουν διάφοροι σπεσιλίστες των κομματικών νεολαιών. Επιπλέον εκατοντάδες μαθητές παίρνουν μέρος ενεργά, βοηθώντας την κατάληψη με διάφορους τρόπους. Οι προβοκάτορες έχουν πληθύνει επικίνδυνα...

Παρασκευή 16 Νοέμβρη

Στις 10 το πρωί πεντακόσιοι οικοδόμοι και εκατοντάδες μαθητές μπαίνουν με διαδήλωση στο πολυτεχνείο. Η οργάνωση της κατάληψης έχει προχωρήσει αρκετά: π.χ. κόσμος με καθρέφτες, εμποδίζει τους μπάτσους που είναι στις γύρω ταράτσες να πάρουν φωτογραφίες. Μια ακόμα προσπάθεια της αριστεράς να διαλύσει την κατάληψη

Κριτική Σκέψη//αντιοχολείο

αποτυχαίνει, καθώς οι εκπρόσωποι της μειοψηφούν στην συντονιστική επιτροπή της κατάληψης. Απορρίπτεται επίσης μια πρόταση των ίδων να αποτελέσει αίτημα της κατάληψης η συγκρότηση κυβέρνησης εθνικής ενότητας (!!!)

Το απόγευμα γίνεται η πρώτη μαθητική συνέλευση που αποφασίζει το κατέβασμα όλων των γυμνασίων σε γενική απεργία την επόμενη μέρα (τότε τα σχολεία δούλευαν και το σάββατο). Πρόταση που έγινε να παραμείνει ο αγώνας των μαθητών σε μαθητικά πλαίσια απορρίπτεται.

Εν τω μεταξύ διαδηλώσεις γίνονται από το μεσημέρι σε μεγάλη ακτίνα στο κέντρο της αθήνας. Στις 6.30 αρχίζουν οι πρώτες συγκρούσεις, καθώς διαδηλωτές που κατευθύνονταν στο σύνταγμα βρίσκονται αντιμέτωποι με την αστυνομία στην κλαυθμώνος. Οι συγκρούσεις γενικεύονται στην συνέχεια καθώς περισσότεροι από 150000 προβοκάτορες έχουν καταλάβει το κέντρο της πόλης. Εργάτες αλλά και μικροί μαθητές στήνουν οδοφράγματα σε εκατοντάδες δρόμους, και όσοι διαλύονται σε ένα μέτωπο ξανασυγκεντρώνονται σε άλλα σημεία.

Γύρω στις 8.30 το βράδυ, οι μπάτσοι αδυνατώντας να ελέγξουν την κατάσταση με δακρυγόνα αρχίζουν να πυροβολούν τους διαδηλωτές. Οι δύο πρώτοι προβοκάτορες δολοφονούνται...

Στις 9 το βράδυ έχουν στηθεί δεκάδες οδοφράγματα γύρω από το πολυτεχνείο με αυτοκίνητα, λεωφορεία και τρόλλεϊ. Διαδηλωτές επιτίθενται και καταλαμβάνουν την νομαρχία στην αιόλου, ενώ χιλιάδες άλλοι πολιορκούν τα υπουργεία παιδείας, γεωργίας, δικαιοσύνης, κοινωνικών υπηρεσιών, δημοσίων έργων. Λίγο αργότερα 1500 εργάτες ανεβαίνουν την πειραιώς με συνθήματα "κάτω η χούντα", "κάτω το κεφάλαιο", λαέ, λαέ ή τώρα ή ποτέ", επιτίθενται σε υποκατάστημα της τράπεζας πίστωσης (γωνία πειραιώς και θερμοπυλών), και στην συνέχεια συγκρούονται με την αστυνομία. Από την άλλη μεριά 2000 εξεγερμένοι φτιάχνουν οδοφράγματα στην πατησίων, στο ύψος της πλατείας αμερικής.

Λίγο πριν τις 10 οι μπάτσοι καταφέρνουν να ελέγξουν τα χαυτεία - αλλά στην αλεξάνδρας, από

από τους προβοκάτορες στους γνωστούς άγνωστους

σ.τρικούπη και κάτω υπάρχουν δεκάδες οδοφράγματα και χιλιάδες διαδηλωτές. Οι μπάτσοι διαλύουν τον κόσμο με δακρυγόνα και πυροβολισμούς, αλλά παρά τους νεκρούς και τους τραυματίες οι χιλιάδες προβοκάτορες ανασυντάσσουν τις δυνάμεις τους και ξαναεπιτίθενται με περισσότερη λύσσα. Εκατοντάδες εξεγερμένοι πολιορκούν το υπουργείο δημόσιας τάξης, και στην 3η έφοδό τους καταφέρνουν να φτάσουν στις εσωτερικές σκάλες του κτιρίου. Πυροβολούμενοι όμως από τους πάνω ορόφους υποχωρούν με πολλούς νεκρούς και τραυματίες. Αρχίζει σποραδικά η χρήση κοκτέιλ μολότωφ. Στις 11 το βράδυ οι πυροβολισμοί από την αστυνομία έχουν γενικευτεί - το ίδιο και η αντίσταση. Στις 11.30 οι εξεγερμένοι ελέγχουν όλο το κέντρο, από την αλεξάνδρας (στο ύψος της χ.τρικούπη) ως την πειραιώς και την αριστοτέλους. Στις 12 τη νύχτα, πάνω από 15000 προβοκάτορες ξεκινούν διαδήλωση από την αλεξάνδρας και συγκρούονται λυσσασμένα με την αστυνομία που υποχωρεί έχοντας χάσει κάθε έλεγχο της εξέγερσης.

Σάββατο 17 νοέμβρη

Πέντε λεπτά μετά τα μεσάνυχτα ξεκινούν από τους στρατώνες στο γουδί και στον δίδυνο οι πρώτες φάλαγγες τανκς. Ένα τέταρτο αργότερα βρίσκονται στους αμπελόκηπους, στην αρχή της αλεξάνδρας, όπου όμως ακινητοποιούνται από τα ισχυρά οδοφράγματα. Αρχίζουν να κατεβαίνουν αργά.

Άλλα τανκς κατεβαίνουν από την πανεπιστημίου. Διαδηλωτές στα χαυτεία χρησιμοποιούν ήδη κυνηγετικά όπλα ενάντια στους μπάτσους.

Στις 1.15 τα τανκς έχουν φτάσει στην πατησίων και από τις δύο μεριές: αλεξάνδρας και ομόνοια. Καθυστερούν αφού πρέπει πρώτα να καταστρέφονται τα οδοφράγματα. Παρόλα αυτά χιλιάδες εξεγερμένοι υπάρχουν μέσα και γύρω από το πολυτεχνείο.

Λίγο πριν τις 2 τη νύχτα ο στρατός έχει κυκλώσει το πολυτεχνείο. Μερικοί προβοκάτορες φτιά-

χνουν ισχυρά κοκτέιλ μολότωφ για την αντιμετώπιση των τανκς - αλλά τα μεγάφωνα μεταδίδουν "παιδιά μη ρίχνετε τίποτα εναντίον τους. Να τους υποδεχτείτε με την φράση Αδέλφια μας φαντάροι"!!!

Όμως μακρύτερα οι συγκρούσεις συνεχίζονται. Χιλιάδες διαδηλωτές συγκρούονται με την αστυνομία στην πατησίων (στο ύψος της ιθάκης) και στην αλεξάνδρας (στο ύψος της μουστοξύδη) καθώς προσπαθούν να πλησιάσουν στο πολυτεχνείο.

Στις 2.30 το πολυτεχνείο πολιορκείται κανονικά από στρατό και ελεύθερους σκοπευτές που βρίσκονται στα γύρω κτίρια.

Στις 3 τη νύχτα ένα τανκ κατεβάζει την κεντρική πύλη, στην πατησίων. Μπάτσοι και λοκατζήδες μπαίνουν στο πολυτεχνείο όπου γίνονται μάχες σώμα με σώμα. Οι μπάτσοι πυροβολούν συνέχεια και δεκάδες προβοκάτορες πέφτουν άλλοι νεκροί, άλλοι τραυματισμένοι. Σκληρές συγκρούσεις γίνονται και στην πύλη της στουρνάρα.

Οι μάχες συνεχίζονται από κτίριο σε κτίριο. Όσοι διαφεύγουν τη σύλληψη ή τον τραυματισμό συγκροτούν διαδηλώσεις προς την πλατεία βικτωρίας.

Στις 5 το χάραμα τα τανκς φεύγουν από το πολυτεχνείο που έχει εκκενωθεί και κατευθύνονται προς το πεδίο του άρεως.

Στις 7.30 αρχίζουν καινούριες διαδηλώσεις, κυρίως από οικοδόμους. Συγκρούσεις στην ομόνοια. Η αστυνομία υποχωρεί, αλλά επανέρχεται με δακρυγόνα και πυροβολισμούς.

Στις 9 το πρωί οι συγκρούσεις έχουν γενικευτεί πάλι στο κέντρο. Οικοδόμοι αλλά και φοιτητές με μαθητές στήνουν καινούργια οδοφράγματα στην πατησίων, και χτυπούν αιφνιδιαστικά τους μπάτσους. Έξω από τον ΟΤΕ, στην πατησίων, 4000 προβοκάτορες προσπαθούν να καταλάβουν το κτίριο, μέσα στο οποίο είναι οχυρωμένη αστυνομία. Άλλοι εξεγερμένοι προσπαθούν να καταλάβουν το υπουργείο κοινωνικών υπηρεσιών στην αριστοτέλους. Οδοφράγματα ξαναστήνονται στην αλεξάνδρας (από τα παναθήναια) μέχρι το σύστημα.

Στις 11 κηρύσσεται στρατιωτικός νόμος. Παρ' όλα αυτά ομάδες προβοκατόρων εξακολουθούν να επιτίθενται σε τανκς και αστυνομία. Στο σύστημα γίνεται μεγάλη συγκέντρωση μαθητών και μαθητριών που διαλύεται από τον στρατό.

Οι διαδηλώσεις και οι οδομαχίες συνεχίζονται μέχρι το βράδυ, αλλά με μειωμένη ένταση...

Κάπως έτσι έχουν τα γεγονότα εκείνης της εξέγερσης - ή, για να το πούμε πιο σωστά, κάπως έτσι είναι μια πολεμική ανταπόκριση από εκείνη την εξέγερση. Δεν αναφερθήκαμε καθόλου στην πολιτική και κοινωνική της ουσία, ούτε στις ιδεολογικές συνιστώσες της, πράγματα που είναι σε τέτοιες στιγμές ακόμα σοβαρότερα από τα οδοφράγματα. Αλλά και ο πιο ανόητος μπορεί να καταλάβει, πιστεύουμε, πως τέτοιες εξεγέρσεις δεν γίνονται από ανία, από μόδα, ή λατρεία της "φάσης". Δεν ξέρουμε κανέναν που να είναι σε θέση να πολεμάει με τέτοια λύσσα εναντίον εχθρού πολύ καλύτερα εξοπλισμένου, για την πλάκα του. Εκτός από την μέθη και την τρέλα χρειάζεται αυθεντική οργή και μια πολύ βαθιά πεποίθηση για το δίκαιο ενός τέτοιου αγώνα για να πάει κόντρα σε μπάτσους και στρατό που πυροβολούν στο ψαχνό...

Δε νομίζουμε επίσης πως χρειάζεται να πούμε ότι αυτή η εξέγερση έγινε βέβαια ενάντια στην χούντα, αλλά όχι και υπέρ της "δημοκρατίας" που την διαδέχτηκε μερικώς μήνες αργότερα. Άσχετα με το αν υπήρχε ένα "κοινό όραμα" για τους εξεγερμένους (και πράγματι κάτι τέτοιο δεν υπήρχε) κανείς δεν παίζει το κεφάλι του για να επιταχύνει μια "πολιτική αλλαγή" που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη - και η χούντα ήταν όντως στα τελευταία της. Εξάλλου δεν ήταν καθόλου η πλειοψηφία του "λαού" που έκανε αυτήν την εξέγερση - ήταν μια προβοκατόρικη μειοψηφία εργατών και νεολαίας.

Επιμείναμε σκόπιμα στην πολεμική διάσταση της εξέγερσης και στην αναφορά των συγκρούσεων, γιατί είναι η πιο οφθαλμοφανής απόδειξη της δράσης των "προβοκατόρων". Μιας δράσης που η καθεστωτική ιστορία έχει διαγράψει, παρουσιάζ

οντας το μυθικό πολυτεχνείο του '73 περίπου σαν καθιστική διαμαρτυρία - για να μπορεί να το κάνει καθεστωτική επέτειο και γιορτή.

Οι λόγοι αυτής της παραχάραξης είναι ευκολονόητοι, και δεν θα μπορούσε να γίνει αλλιώς από μια εξουσία που σέβεται τον εαυτό της. Οι συνέπειες όμως δεν είναι και τόσο ευκολονόητες. Γιατί το μυθικό-ηρωικό πολυτεχνείο εξαφάνισε την ιστορική πραγματικότητα της εξέγερσης (και άρα την ιστορική πραγματικότητα κάθε εξέγερσης) και από τα μυαλά των προβοκατόρων του παρόντος...

Αυτό είναι ένα τεράστιο κέρδος για την κυριαρχία. Ο συμβολισμός ενός γεγονότος, είτε είναι "καλός" συμβολισμός είτε "κακός", είναι τεράστιο όπλο εξουσίας. Ο μύθος, είτε είναι μύθος που θα στεφανωθεί είτε είναι μύθος που θα "αμαυρωθεί", παραμένει πάντα μύθος, δηλαδή γλώσσα της εξουσίας. Και όταν οι πράξεις "απαλλάσσονται" από το ιστορικό τους νόημα, τότε η μεν κυριαρχία παρουσιάζεται αιώνια, οι δε αντίπαλοί της πάντα προσωρινοί και ευάλωτοι. Και ελάχιστα πια προβοκατόρες.

Η αλήθεια είναι πως η συνείδηση δεν αντέχει να είναι άθροισμα από χάππενινγκ, από "φάσεις", όσο λαμπρές κι αν είναι. Παρασύρεται από τις ευκολίες του αναθέματος ακόμα και των ιδίων μας των πράξεων. Και τότε οι "πρώην" προβοκατόρες, χαμογελώντας μας κτυπάνε φιλικά στην πλάτη: "και εγώ στην ηλικία σου να ήξερες τι έκανα..."

-μήπως κανά πολυτεχνείο αφεντικό;

23 ιούλη '75, 25 μάρτη '76: πάντως οι εργάτες είναι προβοκατόρες

Αμέσως μετά την μεταπολίτευση, και για αρκετά χρόνια, ο κοινωνικό/ταξικός ανταγωνισμός ήταν στην Ελλάδα ιδιαίτερα οξύς. Εκατοντάδες αγώνες, σε πολλά μέτωπα, πολύ συχνά ξεφεύγοντας από την "γραμμή" των καθεστωτικών οργανώσεων και συνδικάτων, θα καταλήξουν σε σκληρές συγκρούσεις μέχρι το '80.

από τους προβοκάτορες στους γνωστούς άγνωστους

Τα πρώτα χρόνια ('75, '76, '77) οι εργατικοί αγώνες, μέσα από σκληρές και μακρόχρονες απεργίες, δυναμικές διαδηλώσεις, κάποτε και καταλήψεις, απετέλεσαν την σημαντικότερη αιχμή του ταξικού ανταγωνισμού. Ήταν, στην ουσία, η εξέγερση του εργάτη-μάζα, που εξελίχθηκε σε διάφορους τόπους και χρόνους, και που οδήγησε αργότερα στην "πολιτική λύση" της σοσιαλδημοκρατίας, αλλά και στην "παραγωγική αναδιάρθρωση" της δεκαετίας του '80, τα αποτελέσματα της οποίας ζούμε από το τέλος της δεκαετίας και μετά...

23 Ιούλη '75:

πανελλαδική απεργία των οικοδόμων

Η απεργία αυτή γίνεται κόντρα στη θέληση της ομοσπονδίας των οικοδόμων -δηλαδή των "επίσημων" συνδικαλιστικών εκπροσώπων.

Οι απεργοί συγκεντρώνονται στις 9 το πρωί στο θέατρο Περοκέ. Μετά το τέλος της συγκέντρωσης πρόκειται να γίνει πορεία, προς το υπουργείο εργασίας.

Δύο τετράγωνα πιο πέρα, και ενώ οι διαδηλωτές απεργοί έχουν φτάσει στο κάτω μέρος της Αγ.Κωνσταντίνου, η αστυνομία απαγορεύει την πορεία. Οι συνδικαλιστές του ΚΚΕ "εξασφαλίζουν" άδεια να συνεχιστεί η πορεία μέσα από τα γύρω στενά - αλλά οι διαδηλωτές αποφασίζουν να συνεχίσουν στην Αγ. Κωνσταντίνου. Ο εισαγγελέας και ο διευθυντής της αστυνομίας διατάζουν να σταματήσει αμέσως η πορεία - η απάντηση είναι πέτρες και τούβλα στους μπάτσους που είναι παραταγμένοι κλείνοντας τον δρόμο.

Η ώρα είναι περασμένες 10, και εμφανίζονται αύρες και κλούβες. Αρχίζουν τα δακρυγόνα. Οι διαδηλωτές απεργοί οικοδόμοι (αλλά και νεολαίοι που συμμετέχουν στην πορεία ειδοποιημένοι από φράξεις των κομματικών νεολαιών που επιθυμούν τη σύγκρουση με την αστυνομία κόντρα στις καθοδηγήσεις) χωρίζονται σε ομάδες, ανάβουν φωτιές, στήνουν οδοφράγματα. Τα συνθήματα που ακούγονται είναι "λαού γροθιά θα φέρει λευτεριά", "κάτω η νέα τρομοκρατία" κλπ.

Οι συγκρούσεις γενικεύονται γρήγορα σε όλο

το κέντρο της αθήνας. Από την Πατησίων μέχρι το Μεταξουργείο και από την Κάνιγγος μέχρι τη Σταδίου τα δακρυγόνα πέφτουν βροχή. Ο κόσμος απαντά με πετροπόλεμο, ενώ από διάφορα μπαλκόνια πέφτουν γλάστρες στους μπάτσους. Γίνονται προσπάθειες να καταληφθεί ο σταθμός Α βοηθειών στην 3η Σεπτεμβρίου. Σπάζονται αυτοκίνητα της αστυνομίας, πυρπολείται μια πυροσβεστική.

Οι κνίτες φοιτητές κλείνουν τις πόρτες του πολυτεχνείου για να μην μπουν μέσα οι "προβοκάτορες" (ένα περίεργο πράγμα: οι πρωταγωνιστές μπορεί να αλλάζουν αλλά το έργο παίζεται πάντα...). Αλλά αυτοί οι "προβοκάτορες" έχουν πολλαπλασιαστεί, καθώς πολλοί ακόμα κατεβαίνουν στο κέντρο για να συγκρουστούν με τα ματ και τις αύρες. Πολλές φορές οι διαδηλωτές απεργοί τρέπουν σε φυγή τους μπάτσους (παρ' ότι πέφτουν και πυροβολισμοί στον αέρα) με αποτέλεσμα οι συγκρούσεις να κρατήσουν μέχρι αργά τη νύχτα.

Την επόμενη μέρα όλες οι εφημερίδες μιλούν για προβοκάτορες:

δηλώσεις του υπουργού δημόσιας τάξης γκίκα ριζοσπάστης 24/7/75

«Συνεχώς οι ταραχές αυτοί προέβαιναν και σε πιο εξτρεμιστικές πράξεις και επιθέσεις κατά αστυνομικών καταστημάτων. Δεν δίστασαν να επιτεθούν κατά της Υποδιευθύνσεως της Τροχαίας Κινήσεως δια να την καταλάβουν, ως και κατά της Νομαρχίας. Απεκρούσθησαν θεβαίως και δεν επέτυχον του σκοπού των. Άλλοι επιχείρησαν να καταλάβουν το κέντρον Άλλοδαπών και αργότερα τα γραφεία της ΚΥΠ».

«Άλλη ομάδα, γύρω στον χώρο των συγκρούσεων επέτεθη κατ' αστυνομικών με ξύλα και ρόπαλα και άφώπλισε ένα εξ αυτών. Συνά δελφοί των προστρέξαντες κατάφωραν να πιάσουν ένα από τους επιτεθέντας, το περίστροφον όμως του αστυνομικού χάθηκε. Εκείνος που το πήρε χάθηκε. Δεν μπορούσαν να τον πιάσουν οι αστυνομικοί. Συνεχίζοντας έβαλαν φωτιά σε αυτοκίνητα Ι. Χ. και κρατικά και σε δύο περιπολικά της αστυνομίας και αργότερα άλλη ομάδα πήγε να καταλάβη την ΚΥΠ, τα γραφεία της οποίας βρίσκονται στην οδό Μπουμπουλίνας πίσω από το Μουσείο. Εκεί υπήρχαν αστυνομική δύναμις προς φρούρηση των γραφείων και τούτο διότι υπήρχε πληροφορία ότι θα επιχειρήσουν και αυτό και η δύναμις αυτή ενεκλωδίσθη. Πήγαν άμέσως επί τόπου «αύρες» και με τα δακρυγόνα τους άπελευθέρωσαν και έτρεψαν εις φυγήν τού επιτεθέντας εκ των οποίων και συνέλαβον τρεις. Η διαταγή της ενεργείας συλλήψεων γενικά είχε δοθή λίγο πριν από τις τρεις τού άπόγευμα και οι αστυνομικοί με κάθε μέσον άρχισαν να συλλαμβάνουν τούς εξτρεμιστάς και να τούς οδηγούν στα πλησιέστερα τμήματα. Αργά πια τού άπόγευμα ύστερα από τις 3.30 και γύρω ίσως στις 4 άρχισαν να υποχωρούν και η τάξις ν' άποκαθίσταται στον πιο νευραλγικό χώρο της 'Αθήνας».

Κριτική Σκέψη//αντιοχολείο

Χαρ. Φλωράκης

«Ο σ. Χαρίλαος Φλωράκης, Α' Γραμματέας της Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε., δήλωσε:

«Κατά τη γνώμη τη δική μας, τα γεγονότα αυτά μαρτυρούν τον βαθμό άποχυντοποίησης και εκδημοκρατισμού, καθώς και τον βαθμό άποκατάστασης της Δημοκρατίας στον τόπο μας. Είναι άπώροια της όλης κυβερνητικής πολιτικής στα έθνικά θέματα άποχυντοποίησης και σεβασμού των άναφαίρετων δικαιωμάτων των εργαζομένων.

» Η τρομοκρατική δράση ύποπτων, προβοκατόρικων και νεοφασιστικών στοιχείων, με την άνοχη ή και την ενθάρρυνση άσκήμη άστυνομικών οργάνων, φανερώνει γε νικότερες προσπάθειες των αντιδραστικών και σκοτεινών κύκλων για δημιουργία κατάστασης που θα τούς διευκολύνει για την εκπλήρωση γενικότερων αντιλαϊκών σχεδίων. Η κυβέρνηση έχει έπρωμψη τεράστιες εύθυνες και καλείται να εκκαθαρίσει τον κρατικό μηχανισμό, να παρτήσει τις νεοφασιστικές οργανώσεις και να σεβασθεί τού δικαιώματα των εργαζομένων και όλόκληρου τού Έλληνικού Λαού».

«Ο κ. Α. Παπανδρέου

«Ο πρόεδρος τού ΠΑΣΟΚ έκανε τις παρακάτω δηλώσεις:

«Τα συγκλονιστικά γεγονότα των Άθηνών άποτελούν βαρύτατη ιστορική εύθύνη της κυβερνήσεως. Είναι ήδη διαπιστωμένο ότι η εκδήλωση των οικόδομων για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους με πρόθεση σαφώς και υπεύθυνα ειρηνική, προδοκαρίστηκε από πράκτορες άγνωστης προελεύσεως σε γιγάντια κλίμακα. Κι είναι επίσης ήδη διαπιστωμένο πως η επέμβαση των αστυνομικών αρχών ένορχηστρώθηκε με τις προβοκατόρικες πράξεις και πήρε έκταση άσχετη με τις διαστάσεις της εκδηλώσεως και στράφηκε ενάντια σε άθώους διαβάτες και θεατές. Είναι σαφές πως η κυβέρνηση δεν έλέγχει την κατάσταση και πως πρέπει να πάρη άμεσα μέτρα, τόσο για την επίσήμανση των προβοκατόρων, όσο και για την πειθαρχηση των αστυνομικών αρχών. Άλλιώς τού θα είμαστε ύποχρεωμένοι να άποβάσουμε σε αυτήν και την πρόθεση

(μια βδομάδα μετά, 12 από τούς συλληφθέντες στις 23 ιούλη καταδικάστηκαν σε ποινές από 2 μέχρι 2,5 χρόνια)

από τούς προβοκατόρες στους γνωστούς άγνωστους

25 μής '76:

πανεργατική απεργία

Η απεργία έχει ξεκινήσει από την προηγούμενη μέρα, ενάντια στον νόμο 330. Περίπου 100.000 εργαζόμενοι παίρνουν μέρος στις 24 μής σε απεργιακή συγκέντρωση.

Στις 25 μής τού πρώι γίνεται συγκέντρωση οικόδομων στο "Γκλόρια". Μετά τη συγκέντρωση αρχίζει πορεία προς τού υπουργείο εργασίας. Ο υπουργός αρνείται να αποσύρει τού νόμο. Τότε οι διαδηλωτές αποφασίζουν "όλοι πορεία στην βουλή". Ανεβαίνουν την Πειραιώς και μπαίνουν στην Σταδίου. Στο ύψος της Πεσμαζόγλου τα ματ κλείνουν τού δρόμο. Πίσω υπάρχουν αύρες. Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις οι διαδηλωτές εργάτες αποφασίζουν να προχωρήσουν. Σπάνε τις αλυσίδες των μπάτσων αλλά τότε ξεκινάει οι αύρες. Οι διαδηλωτές διαλύονται από τα δακρυγόνα στα γύρω στενά, και λίγο αργότερα στήνουν τα πρώτα πρόχειρα οδοφράγματα στην πλ. Αγ. Θεοδώρων, στην Αιόλου, στην Αριστείδου, στην Κοντζιά, στην Αθηνάς. Στην Ομόνοια γίνονται οδοφράγματα με αυτοκίνητα. Παρότι τα δακρυγόνα πέφτουν βροχή οι προβοκατόρες ελέγχουν την περιοχή γύρω από την Κοντζιά και την Ομόνοια. Στη Λυκούργου κυριεύουν περιπολικό που γίνεται οδοφράγμα. Στην Αιόλου αύρα κτυπάει και σκοτώνει την Α. Τσιβίκα, μικροπωλήτρια, ενώ βρισκόταν στο πεζοδρόμιο.

Λίγο αργότερα τα ματ ελέγχουν την Σταδίου και τούς δρόμους προς τού Σύνταγμα, και επιτίθενται στην Ομόνοια όπου είναι και ο κύριος όγκος των διαδηλωτών, οι οποίοι υποχωρούν. Οι συγκρούσεις επεκτείνονται από τού πολυτεχνείο μέχρι την Κων/πόλεως. Μεγάλα ρολλά χαρτιού που ήταν έξω από την "Βραδινή" γίνονται πύρινα οδοφράγματα στην Πειραιώς, στήνονται καινούρια οδοφράγματα με λεωφορεία και τρόλλυε.

Νωρίς τού άπόγευμα, και ενώ οι συγκρούσεις συνεχίζονται αμείωτες, οι συνδικαλιστές των οικόδομων πηγαίνουν στον διευθυντή της αστυνομίας για να τού δηλώσουν πως δεν έχουν σχέση με τα επεισόδια...

Αργότερα η αστυνομία αποφασίζει να αποσύρει τις αύρες, αλλά οι προβοκατόρες αυξάνονται σε αρκετές χιλιάδες. Καθώς νυχτώνει απωθούν τούς μπάτσους στην Πατησίων, και παίρνουν τού έλεγχο της περιοχής γύρω από τα εξάρχεια και τού πολυτεχνείο -ενώ οδοφράγματα στην Αχιλλέως και την Λένορμαν πάνω στις σιδηροδρομικές γραμμές ακινητοποιούν δύο τρέινα.

Οι συγκρούσεις θα συνεχιστούν μέχρι αργά τη νύχτα, με συλλήψεις αλλά και δεκάδες τραυματίες - πολλοί απ' αυτούς μπάτσοι.

Την άλλη μέρα θα ανακοινωθούν τα ονόματα (και οι διευθύνσεις!) 190 συλληφθέντων... Πρόκειται ολοφάνερα για προβοκατόρες: καμιά ογδονταριά εργάτες και υπάλληλοι, σαράντα σχεδόν φοιτητές και σπουδαστές, τριάντα μαθητές, οι περισσότεροι/ες μεταξύ 17 και 30 χρονών, από τού Αιγάλεω, τού Κολωνό, τού Περιστέρι, τη Καλλιθέα, τούς Αγ. Αναργύρους, τη Πετρούπολη, τού Πειραιά, τα Πετράλωνα, τα Εξάρχεια, τη Κυψέλη... η πραγματική σύνθεση της προβοκατόρικης τάξης.

(θα δικαστούν 37 από αυτούς, και θα καταδικαστούν στις αρχές τού ιούνη οι 30 σε ποινές από 5 μήνες μέχρι 2 χρόνια)

16/11/80
η άνοδος και η πτώση
των 10000
προβοκατόρων

Τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας τού '70 είναι χρόνια έντονων αγώνων αλλά και πολιτικών ανακατάξεων. Πέντε - έξι χρόνια κοινοβουλευτικής δημοκρατίας (μετά την χούντα) γεμάτα με εκατοντάδες εκρήξεις τού κοινωνικού/ταξικού ανταγωνισμού έδειξαν πολλά. Τού κράτος των κομμάτων είχε αρχίσει να αποκτάει τού δικό τού βάρος στην ελληνική κοινωνία - σαν ρυθμιστής και χειραγωγός των κοινωνικών διεκδικήσεων. Στο τέλος της

δεκαετίας, παρόλα αυτά, εκείνο που παραμένει σαν μείζων πολιτικός στόχος είναι το "κράτος της δεξιάς", η "τρομοκρατία της δεξιάς", κλπ. Ένας τέτοιος στόχος (που σημαίνει ουσιαστικά την εναλλαγή στην πολιτική διαχείριση) δημιουργεί τριβές και εντάσεις στην βάση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, και έντονες διεργασίες. Τα πιο ριζοσπαστικά μέλη των κομμάτων αυτών αποχωρούν, διασπώνται, ή διαγράφονται - αποκορύφωμα είναι η διαγραφή της πλειοψηφίας των νεολαιίστικων (κύρια φοιτητικών και σπουδαστικών) οργανώσεων, από το τότε ΚΚΕ εσ., το 1978, και η δημιουργία της "Β Πανελλαδικής"... μιλάμε για διαγραφή σχεδόν 8.000 ατόμων...

Αλλά και στις παραδοσιακές οργανώσεις της άκρας αριστεράς γίνονται "ιστορικές αλλαγές", κάτω από την πίεση, κυρίως, μιας καινούργιας κοινωνικής φιγούρας, νεολαιίστικης και εργατικής, που έχει περισσότερο "ελευθεριακή" κουλτούρα από την συντηρητική, "στρατευμένη" των οργανώσεων αυτών. Τέλος, την ίδια εποχή, κάνει την πρώτη του εμφάνιση το ιδεολογικό ρεύμα της αναρχίας, που θα επενδύσει μερικές από τις νεολαιίστικες, μητροπολιτικές, εντάσεις.

Το '80 είναι λοιπόν μια χρονιά ιδιαίτερα θερμή. Μετά την πετυχημένη καπιταλιστική ανάπτυξη των χρόνων της χούντας και της μεταπολίτευσης, έχει τεθεί δυναμικά το ζήτημα της (προς όφελος των εργατών και των μικροαστών) αναδιανομής. Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, ξεσπούν το '80 αγώνες, συχνά βίαιοι σε εργατικούς χώρους, σε γειτονίες (π.χ. χαβούζα στο Μαρούσι) αλλά και στην επαρχία (συγκρούσεις στην Ρόδο ενάντια στον ελλοιμιστικό αμερικάνικων πολεμικών πλοίων).

Την ίδια χρονιά επικρατεί ένταση στα πανεπιστήμια όλης της Ελλάδας. Μια συμμαχία ανάμεσα σε ακροαριστερές κατά κύριο λόγο οργανώσεις, με κεντρικό κορμό την Β. Πανελλαδική, και ένα ισχυρό ρεύμα (αντιφατικής) αμφισβήτησης της δημοκρατίας των κομμάτων, του (πολιτικού και κοινωνικού) συντηρητισμού της "αριστεράς", και του "πειθαρχημένου" πανεπιστημίου έχει πάρει την ηγεμονία στους φοιτητικούς χώρους, προς με-

γάλη αγανάκτηση της ΚΝΕ. Σχεδόν όλα τα πανεπιστήμια βρίσκονται υπό πολύμηνες καταλήψεις, ενώ δεν είναι σπάνιοι οι ενδοπανεπιστημιακοί ξυλοδαρμοί των "αναρχοαυτόνομων" με την ΚΝΕ. Τις παραμονές της επετειακής πορείας της 17ης Νοέμβρη του '80 η κυβέρνηση Ράλλη απαγορεύει να φτάσει η πορεία στην αμερικάνικη πρεσβεία. Η κνικρατούμενη ΕΦΕΕ συναινεί. Στον αντίποδα, οι εξωκοινοβουλευτικές πλειοψηφίες των κατελιγμένων πανεπιστημίων αποφασίζουν πως το σπάσιμο αυτής της απαγόρευσης μπορεί να είναι η πολιτική κορύφωση των "αντιδεξιών" και των "αντιμπεριαλιστικών" αγώνων των τελευταίων χρόνων. Έτσι η "μειοψηφία" της ΕΦΕΕ αποφασίζει "πορεία στη πρεσβεία".

Το απογευμα της 16/11 Νοέμβρη, ένας εντυπωσιακός αριθμός διαδηλωτών, διατεθειμένων να σπάσουν την απαγόρευση, συγκεντρώνεται έξω από το Πολυτεχνείο. Αριστεριστές, αναρχικοί και αυτόνομοι σχηματίζουν ένα μεγάλο και δυναμικό μπλοκ: είναι οι δέκα χιλιάδες προβοκάτορες. Ωστόσο, αν εξαιρέσουμε τους περίπου 2000 αναρχικούς, οι υπόλοιποι δεν έχουν κάποιον ιδιαίτερο εξοπλισμό για σύγκρουση με την αστυνομία. Αυτό που κυριαρχεί είναι η εκτίμηση πως ο Ράλλης θα διαστάσει τελικά να κτυπήσει τόσο πολύ κόσμο, και πως θα υποχωρήσει κάτω από την πίεση του πολιτικού κόσμου. Αν υπάρ-

Η ΔΗΛΩΣΗ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Αργά χθές τη νύχτα ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έκανε την ακόλουθη δήλωση:

«Τα ελληνικά νιάτα μαζί με τον λαό της Αθήνας, σε μία μεγαλειώδη, πρωτοφανή σε όγκο, αγωνιστικότητα και παλμό πορεία, τίμησε - στην έβδομη επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου - τους ηρωικούς του νεκρούς.

«Εκατοντάδες χιλιάδες λαού - πειθαρχημένοι και με απόλυτη τάξη - για τέσσερις ολόκληρες ώρες διαδήλωσαν την πίστη τους στη δημοκρατία και την εθνική ανεξαρτησία.

«Δυστυχώς, μετά το τέλος της μεγάλης εθνικής πορείας του λαού της Αθήνας, μικρές ομάδες ανεύθυνων στοιχείων και προβοκατόρων, άγνωστης και ύποπτης προέλευσης, δημιούργησαν θλιβερά έκτροπα, με προφανή σκοπό να αμαυρώσουν και να δυσφημήσουν την μεγάλη λαϊκή επέτειο του Πολυτεχνείου.

«Εκφράζουμε την αγανάκτησή μας και καταγγέλλουμε στον ελληνικό λαό τους υποκινητές και τα όργανα των θλιβερών γεγονότων.

«Καλούμε την κυβέρνηση να περιφρουρήσει τους δημοκρατικούς θεσμούς και εκφράζουμε την πεποίθησή ότι η Δικαιοσύνη στη χώρα μας θα τιμωρήσει παλαβισματικά και τους υποκινητές και τα όργανα των εκτρόπων».

από τους προβοκάτορες στους γνωστούς άγνωστους

χει μια τέτοια εκτίμηση είναι γιατί τελικά, αυτό το μπλοκ της εξωκοινοβουλευτικής (και άκρας) αριστεράς δεν έχει συνειδητοποιήσει το βάθος των συμφωνιών που βρίσκονται, ήδη δεδομένες, σαν πυρήνας του κράτους των κομμάτων.

Αργότερα το βράδυ, ύστερα από τις συνηθισμένες μικροσυγκρούσεις με το μπλοκ του ΚΚΕ, οι δέκα χιλιάδες προβοκάτορες φτάνουν στο σύστημα, στην αρχή της Βασ. Σοφίας. Πίσω τους αλλά και σε ολόκληρη την πλατεία έχουν παρκάρει οι νομοταγείς διαδηλωτές των κομμάτων.

Στο κεφάλι της πορείας υπάρχουν καμιά εικοσαριά "αλυσίδες" - απέναντι μερικές "αλυσίδες" καπελλάκηδων, που διαλύονται μετά το πρώτο σπρώξιμο. Η πορεία ανεβαίνει την Β. Σοφίας, μέχρι το υπ. εξωτερικών, όπου είναι παραταγμένη η κύρια δύναμη των ΜΑΤ, έχοντας κλείσει τον δρόμο. Η απόσταση ανάμεσα στην πρώτη αλυσίδα της πορείας και τους μπάτσους είναι μικρότερη από ένα μέτρο. Πίσω από τα εκατοντάδες άσπρα κράνη διακρίνονται δεκάδες αύρες με αναμμένες τις μηχανές. Ο εισαγγελέας επαναλαμβάνει την απαγόρευση και απαιτεί να διαλυθεί η πορεία. Η απάντηση των επικεφαλής της διαδήλωσης είναι "διώχτε την αστυνομία γιατί θα την διαλύσουμε εμείς". Το σύνθημα "όλοι πορεία στην πρεσβεία" ακούγεται σε όλο το σύστημα...

Δευτερόλεπτα μετά αρχίζει η επίθεση των ΜΑΤ, με κλομπ. Οι πρώτες αλυσίδες της πορείας, κάτω από συνεχές ξύλο παραμένουν στην θέση τους, σπρώχνοντας σώμα με σώμα τους μπάτσους. Αντίθετα πίσω επικρατεί αναίτιος πανικός. Η μέση της πορείας σπάει και διαλύεται - ίσως επειδή το κοινό σπρώξιμο τόσων εκατοντάδων ανθρώπων προς τα εμπρός δημιουργεί ασφυξία σε πολλούς. Οι πρώτες αλυσίδες βρίσκονται μόνες τους, χωρίς υποστήριξη από πίσω, και αρχίζουν να υποχωρούν. Με συνεχείς μάχες σώμα με σώμα οι μπάτσοι προχωρούν σιγά-σιγά προς την Μ. Βρετάνια. Βλέποντας ωστόσο πως δεν μπορούν να ανοίξουν τον δρόμο, τραβιούνται στην άκρη και εμφανίζονται οι αύρες μαρσάροντας και ουρλιάζοντας.

Πρόχειρα οδοφράγματα στήνονται στην αρχή

της πανεπιστημίου, καθώς αρχίζουν να πέφτουν τα πρώτα δακρυγόνα. Οι δέκα χιλιάδες προβοκάτορες υποχωρούν άτακτα, καθώς οι μπάτσοι και οι αύρες εξαπολύουν δεύτερη επίθεση. Πολλοί τρέχουν να κρυφτούν στο μπλοκ του ΚΚΕ που είναι παρκαρισμένο στη Σταδίου, ελπίζοντας ίσως πως οι κουκουέδες θα τους λυπηθούν -αλλά η "κομμουνιστική" περιφρούρηση κάνει καλά την δουλειά της δέροντας όσους κυνηγημένους πλησιάζουν.

Με δακρυγόνα και άγριο ξύλο τα ΜΑΤ προχωρούν. Έξω από το Φλόκα θα κτυπήσουν μέχρι θανάτου την νεαρή εργάτρια Σταματίνα Κανελλοπούλου, ενώ λίγο πιο κάτω θα δολοφονήσουν με τον ίδιο τρόπο τον φοιτητή Ιάκωβο Κουμή.

Οι διαδηλωτές συνεχίζουν να υποχωρούν άτακτα, κακήν κακώς. Καταστρέφονται βιτρίνες, γίνονται λεηλασίες (δευτερεύουσες ευχάριστες ασχολίες στα "επεισόδια", που τα επόμενα χρόνια θα γίνουν κύριο "καθήκον") αλλά δεν φτιάχεται ούτε ένα οδόφραγμα της προκοπής, που να μπορεί να σταματήσει τις αύρες, επιτρέποντας την ανασύνταξη της διαδήλωσης. Έτσι η αστυνομία προελαύνει. Οι προβοκάτορες υποχωρούν προς το πολυτεχνείο και τα Εξάρχεια. Ήδη πολλοί μπάτσοι έχουν βγάλει όπλα και πυροβολούν. Τραυματίζονται από σφαίρες οι πρώτοι διαδηλωτές.

Οι αύρες έχουν αναπτυχθεί στην Πατησίων. Όσοι δεν προλαβαίνουν να μπουν στο πολυτεχνείο κυνηγιούνται κάτω από ένα καταγιοσμό δακρυγόνων μέχρι της αρχές της Ν. Φιλαδέλφειας. Τις ίδιες ώρες γύρω από το πολυτεχνείο γίνονται επιθέσεις και αντεπιθέσεις, με τους μπάτσους να πυροβολούν άλλοτε στον αέρα και άλλοτε στο ψαχνό. Δύο προβοκάτορες τραυματίζονται πολύ σοβαρά από σφαίρες, άλλοι λιγότερο. Τελικά οι διαδηλωτές κλείνονται στο πολυτεχνείο.

Επικρατεί σύγχυση και φόβος, από τα νέα για τους νεκρούς και τους εκατοντάδες τραυματίες. Αποδεικνύεται η δραματική αλήθεια πως τέτοιας έντασης και έκτασης βία ήταν εντελώς απρόβλεπτη, τόσο από τους οργανωτές όσο και από τον κόσμο της πορείας. Κάποιοι ελπίζουν στην "πολιτική". Μάταια: στις 10 το βράδυ ο αντιπολιτευό-

μενος Παπανδρέου κατηγορεί την κυβέρνηση πως δεν εφάρμοσε σωστό σχέδιο στην αντιμετώπιση των προβοκατόρων, με αποτέλεσμα να κτυπηθούν και αθώοι πολίτες. Τα ίδια δηλώνουν και τα υπόλοιπα κόμματα: είναι φανερό (αλλά πληρωμένο πολύ ακριβά) πως το κράτος των κομμάτων είναι συμπαγές απέναντι στους προβοκατόρες, και έχει φυσικά το λόγο του...

Αντίθετα στο πολυτεχνείο δεν υπάρχουν λόγοι για μια απάντηση αντάξια των γεγονότων. Αν και αργά τη νύχτα η αστυνομία χαλαρώνει την περικύκλωση και αρκετοί προστίθενται στους μέσα, όμως επικρατεί παγωμάρα. Οι αριστεριστές είναι μουνδιασμένοι, ή και πανικόβλητοι. Οι αναρχικοί που συμμετείχαν στην πορεία έχουν εξαφανιστεί... Η μόνη λογική και αποφασισμένη στάση είναι της ΟΠΑ που προτείνει συγκέντρωση στο πολυτεχνείο, την άλλη μέρα το πρωί. Όμως η αβεβαιότητα και η ηττοπάθεια κυριαρχούν.

Το πρωί της 17/11 βρίσκει το πολυτεχνείο μισοάδειο. Μια πρωινή ανακοίνωση της κυβέρνησης που θεωρεί "ηθικούς αυτουργούς των επεισοδίων" μερικές οργανώσεις της άκρας αριστεράς, και μια φήμη πως θα τεθούν εκτός νόμου, κάνει τους περισσότερους από τους οργανωτές της πορείας στην πρεσβεία να εξαφανιστούν από προσώπου γης!! Σιγά σιγά η ΚΝΕ αποκτάει τον έλεγχο των χώρων του πολυτεχνείου, πετάει έξω όσους (ελάχιστους) προβοκατόρες έχουν μείνει μέσα, και κλειδαμαμπάρώνει τις πόρτες. Απ' έξω, αντίθετα, έχει αρχίσει να συγκεντρώνεται κόσμος. Μιας και τα κρατικά ΜΜΕ δεν έχουν αναφέρει στις νυχτερινές ειδήσεις κουβέντα για νεκρούς, πολλοί μαθαίνουν τα γεγονότα από τις πρωινές εφημερίδες, και από ελάχιστες εφημερίδες τοίχου και προκηρύξεις που έχει προλάβει να μοιράσει η ΟΠΑ και άλλες μικρές ομάδες. Προς το μεσημέρι ο κόσμος είναι αρκετός και αγανακτισμένος, περμένοντας κάποιο κάλεσμα. Υπάρχει η φήμη για συγκέντρωση στις 5 το απόγευμα, αλλά καμιά οργάνωση δεν εμφανίζεται.

Νωρίς το απόγευμα έχουν μαζευτεί μερικές δεκάδες αναρχικοί και αυτόνομοι. Αποφασίζουν να

κάνουν μια προσπάθεια ανακατάληψης του Πολυτεχνείου από τα ΚΝΑΤ. Γίνεται μια επίθεση στην πύλη της στουρνάρα - και ενώ η πόρτα έχει σχεδόν καταρρεύσει, εμφανίζονται ενισχύσεις κιντών και εσακιδών, με ρόπαλα και κράνη, από την μπουμπουλιάνας. Επιτίθενται στους προβοκατόρες, τους απωθούν, και παίρνουν τον έλεγχο του δρόμου.

Την ίδια περίπου ώρα η πλειοψηφία των αναρχικών συζητάει στο Χημείο. Και εκεί επικρατεί χάος και σύγχυση. Πραγματοποιείται τελικά, αργότερα, πορεία χιλίων ατόμων στην πανεπιστημίου, που καταλήγει έξω από το πολυτεχνείο για μια αντιπαράθεση συνθημάτων με τους πολυάριθμους κνίτες...

Από τη μεριά των "κοινωνικών υποκειμένων" η νύχτα της 16ης Νοέμβρη του '80 καταγράφηκε (αν καταγράφηκε) σαν ένα, ακόμα, από τα εγκλήματα της δεξιάς. Αλλά μιας και καμμία από τις καθεστωτικές "αριστερές" πολιτικές δυνάμεις δεν υιοθέτησε τους νεκρούς προβοκατόρες (πώς αλλιώς θα μπορούσε να γίνει;) η Κανελλοπούλου και ο Κουμής έμειναν στα αζήτητα της ιστορίας - το ίδιο όπως και ολόκληρη η "πορεία στην πρεσβεία". Φαίνεται πως κάθε στροφή και κάθε καμπή του κοινωνικού ανταγωνισμού - μια τέτοια ήταν το '80 - δεν προσφέρεται για κανενός είδους μνήμη. Ακόμα και αν είναι βουτηγμένη στο αίμα.

από τους προβοκατόρες στους "γνωστούς αγνώστους" 1984 - 1986: η ανταρσία των μητροπολιτώνων

Βρισκόμαστε στην πρώτη τετραετία "σοσιαλιστικής" διαχείρισης του κράτους, από το ΠΑΣΟΚ. Μέσα από θριαμβευτικές μεταρρυθμίσεις, μεγαλόστομες υποσχέσεις, ικανοποιήσεις "παγίων αιτημάτων"

από τους προβοκάτορες στους γνωστούς άγνωστους

της κοινωνίας, αποκαταστάσεις ενός πλήθους θεσμικών καθυστερήσεων της αστικής δημοκρατίας, μέσα από την διάχυση του κράτους στην κοινωνία, η μορφή κράτος των κομμάτων της κυριαρχίας συντίθεται (με αιχμή τα "αριστερά" κόμματα) σαν ο συλλογικός διαχειριστής της ανάπτυξης και της ασφάλειας του ντόπιου καπιταλισμού. Οι χρονιές '82, '83, '84, θα είναι χρονιές ευδαιμονίας, κοινωνικής ειρήνης, "εθνικής συμφιλίωσης", καταναλωτισμού, μικρομεσαίας ανάτασης και δημοκρατίας.

Μέσα στην γενική ευτυχία η εξωκοινοβουλευτική (και η αντικοινοβουλευτική) αντιπολίτευση, τα κουρέλια εν πάσει περιπτώσει πολιτικών και ιδεολογικών ρευμάτων της προηγούμενης δεκαετίας, ψάχνουν να βρουν ένα λόγο ύπαρξης, ιδεολογώντας και πολιτικολογώντας, κατά τις συνθήκες τους. Η μόνη αξιόλογη δράση στα πρώτα χρόνια της σοσιαλδημοκρατίας είναι οι παρεμβάσεις και η δράση για τα ζητήματα του στρατού: οι κυριότερες τάσεις και ομάδες της άκρας αριστεράς θα συναντηθούν γύρω από την επιτροπή για τον στρατό, αναπτύσσοντας ένα κίνημα μεταρρυθμιστικό κατ' ουσίαν, το οποίο όμως η σοσιαλδημοκρατία δεν θα αντέξει. Αιτήματα όπως η δωδεκάμηνη θητεία, η αναγνώριση της άρνησης στρατεύσεως για ιδεολογικούς λόγους και η καθιέρωση εναλλακτικής θητείας, η απόδοση συνδικαλιστικών δικαιωμάτων στους φαντάρους, θα συσπειρώσουν για ένα μεγάλο διάστημα αρκετό κόσμο, αρκετή δράση, αλλά και αρκετά αδιέξοδα. Όπως και να έχει είναι εναντίον αυτού ακριβώς του κινήματος που η σοσιαλιστική κυβέρνηση θα χρησιμοποιήσει βία, στα 1983, παραβαίνοντας ηχηρά τις αντικαταστατικές και δημοκρατικές της υποσχέσεις.

Όμως σε μια άλλη κοινωνική περιοχή, πολύ μακριά από τον ορίζοντα της πολιτικής επίσημης ή "περιθωριακής" οι αλλαγές είναι ραγδαίες και ανεξέλεγκτες. Η νεολαία, σαν κοινωνική κατηγορία του κεφαλαίου, μπαίνει μαζικά στην κατανάλωση - δεν μπαίνει όμως καθόλου πειθαρχημένα. Ο αέρας της "ελευθερίας της αγοράς" γίνεται θύελλα καθώς η οικογένεια, το σχολείο, αλλά και η μέση κοινωνική κουλτούρα εξακολουθούν να αντιπαραθέτουν (ή να συμπληρώνουν) την θερμότητα της νεολαιίστικης κατανάλωσης την ψυχρότητα μιας πειθαρχίας παραδοσιακής. Στις γειτονιές οι πιστορικάδες ζητάνε

το μερίδιο τους από την περιπέτεια αυτής της "νέας", "σοσιαλιστικής" ελευθερίας, αλλά το κάνουν με τους δικούς τους τρόπους, με την δική τους αντικανονικότητα. "Φτιάχνονται" με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και ορμάνε να καθαλήσουν τις άγριες πλευρές του καθημερινού χρόνου, έξω από την οικογένεια, έξω από το σχολείο, έξω από τις κομματικές νεολαίες. Ροκ, ντραγκς, νεολαιίστικα στυλ, όλα στην ημερήσια διάταξη. Πολλά τους φταίνε, αλλά είναι όλα θολά και ακαθόριστα. Όλα, εκτός από αυτές τις σκιές της τάξης, που περιπολούν στους ίδιους μ' αυτούς νυχτερινούς δρόμους, στις ίδιες μ' αυτούς πλατείες: τους μπάτσους. Οι μπάτσοι θα γίνουν η αφηρημένη ενσάρκωση του κράτους, και ο υπ' αριθμόν ένα εχθρός. Και οι τζαμαρίες των τραπεζών θα γίνουν η υπ' αριθμόν ένα συμβολική έκφραση μιας εύθραυστης ισορροπίας: ανάμεσα στην πρόκληση ενός ξαφνικού πλούτου, και στους κοινωνικούς καταναγκασμούς. Το καζάνι βράζει.

Πολλά μικρά, διάσπαρτα επεισόδια εδώ κι εκεί δείχνουν τον αναβρασμό - και μια αόριστη διάθεση ανυπακοής διατρέχει τις πόλεις, και όχι μόνο την Αθήνα ή την Θεσσαλονίκη. Μικροαστοί και προλετάριοι σε κοιτάνε, με ένα στυλ "άντε γαμήσου νεαρέ" τραγουδάνε οι δημοφιλείς μουσικές ταξιαρχίες, και η σοσιαλδημοκρατία αντιπαραθέτει ένα υφυπουργείο νέας γενιάς για να προλάβει το κακό - αλλά μετά το καλοκαίρι του '84 την υπόθεση αναλαμβάνει η αστυνομία, προς ανακούφιση των φιλήσυχων οικογενειάρχων και καταστηματαρχών, με επιχειρήσεις αρετής στις πλατείες. Η νύχτα των punk's στις 25 Οκτώβρη της ίδιας χρονιάς είναι όμως μια προκαταβολή του τι θα ακολουθήσει...

Τα επίσημα εγκαίνια της ανταρσίας θα γίνουν ενάμισι μήνα αργότερα, στις 4 Δεκέμβρη του '84, έξω από το ξενοδοχείο Κάραβελ. 2000 διαδηλωτές ακροαριστεροί, αναρχικοί, αλλά και "άλλοι" (μητροπολιτικοί) εξοπλισμένοι για σύγκρουση επιτίθενται στο ξενοδοχείο όπου συνεδριάζουν αντιπρόσωποι της φασιστικής διεθνούς: Λεπέν, Αλμιράντε, ΕΠΕΝ. Οι μπάτσοι αφηνιάζονται, αφήνουν χώρο για τα "επεισόδια" και επιτίθενται στην διαδήλωση κατά την επιστροφή της. Αλλά είναι και ένα μεγάλο μέρος των διαδηλωτών που δεν έχει χορτάσει και έχει κέφι για μια τέτοια σύγκρουση. Έτσι η Νομική καταλαμβάνεται για μερικές ώρες και το παιχνίδι των

οδομαχιών απλώνεται στην ίδια περιοχή. Απολογισμός της ημέρας: 16 συλλήψεις, εκ των οποίων οι 4 παραπέμπονται με τις πιο βαριές κατηγορίες που έχουν ποτέ απαγγελθεί για συγκρούσεις στο δρόμο: εσχάτη προδοσία, διασάλευση πολιτεύματος, πρόκληση σε στάση ενάντια στο πολίτευμα!...Αλαζονική προσπάθεια επίδειξης δύναμης; Ή σημάδι έκπληξης και ταραχής από την μεριά του κράτους; Την επόμενη μέρα, 5/12/84, η αστυνομία (δηλαδή η κυβέρνηση) θορυβημένη ή υποψιασμένη απαγορεύει κάθε δημόσια συγκέντρωση, και το μεσημέρι τα σοσιαλιστικά ΜΑΤ πιάνουν θέσεις με πλήρη εξοπλισμό πολέμου σε διάφορα σημεία του τριγώνου Νομική - Χημείο - Πολυτεχνείο. Όλα τα πανεπιστήμια της Αθήνας κλείνουν. Όμως η αστυνομοκρατία δεν φοβίζεται. Αντίθετα ερεθίζεται και προκαλεί. Κόσμος συγκεντρώνεται στη Θεμιστοκλέους, μεταξύ Σόλωνος και Κωλέττη, όπου είναι τα γραφεία δύο εκ των βασικών (ακροαριστερών) οργανωτών της επίθεσης στο Κάραβελ: των εργατικών συσπειρώσεων και της ρήξης. Μεατζήδες και "αγανακτισμένοι" πασόκοι προσπαθούν να διαλύσουν την συγκέντρωση δίκην λαϊκής δράσης - για να αρχίσουν συγκρούσεις με τα ΜΑΤ. Εκατόν πενήντα άτομα οχυρώνονται στα γραφεία της ρήξης και άλλα εβδομήντα σε εκείνα των ερ. συσπειρώσεων. Οι υπόλοιποι απωθούνται σε διάφορους δρόμους γύρω από τα εξάρχεια. Η αστυνομική επιχείρηση έχει ανατεθεί στον συνταξιοδοτημένο αρχηγό της άμεσης δράσης, δημιουργό και εκπαιδευτή των ειδικών αντιτρομοκρατικών δυνάμεων της αστυνομίας και δολοφόνο του Τσιρώνη Μ. Γεωργακάκη - ο οποίος επιτίθεται με το "τρομερό" επιχείρημα παραδοθείτε, έτσι κι αλλιώς είσαστε όλοι κρατούμενοι!! Οι πιο μετριοπαθείς από τους οχυρωμένους στη ρήξη αναγκάζουν το πιο δυναμικό κομμάτι, εκείνους δηλαδή που ήταν διατεθειμένοι να αντιμετωπίσουν πιθανή είσοδο των μπάτσων στο κτήριο με βία, να αποχωρήσουν, από ταράτσα σε ταράτσα - κι αυτό θα είναι μια ρήξη που θα αφήσει ανεξίτηλα σημάδια στις ενδο"χωρικές" σχέσεις. Και ύστερα παραδίνονται στην αστυνομία, προς τέρψιν της. Οι οχυρωμένοι στις ερ. συσπειρώσεις αρνούνται να παραδοθούν, ρισκάροντας την παθητική αντίσταση. Αλλά οι μπάτσοι είναι υπερευχαριστημένοι με τους 170 συλληφθέντες - παραδοθέντες, και έτσι αργά το βράδυ, μετά από

διάφορους λεονταρισμούς λύνουν την πολιορκία.

Την επόμενη ημέρα, 6/12 οι εφημερίδες πανηγυρίζουν για την εξάρθρωση της τρομοκρατίας, ενώ τα ΜΑΤ διαλύουν συγκέντρωση στα προπύλαια συλλαμβάνοντας για χαρτογράφηση 60 άτομα.

Και ενώ οι "αριστερές" νεολαίες ή ότι έχει μείνει απ' αυτές νοιώθουν με ανατριχίλα, ακόμα και μέσα στους κόλπους των μελών τους, την ανταρσία που ήδη έχει ξεκινήσει, μερικές μέρες αργότερα γίνεται η τελευταία μαζική διαδήλωση του "χώρου": 10000 άτομα, μια πυκνή και δυναμική πορεία που έφτανε από τα προπύλαια μέχρι τα χαυτεία, κατά το μεγαλύτερο μέρος ακροαριστεροί και "ευαίσθητοι" πριν την απόσυρσή τους, διαδηλώνουν ενάντια στο πασόκ και την αστυνομία, αναγκάζοντας τους έκπληκτους "αγανακτισμένους" που περίμεναν κάτι του χειριού τους να μείνουν αποσβολωμένοι στα πεζοδρόμια της Σταδίου και της Πανεπιστημίου με την απορία: μα είναι τόσο πολλοί;!; Ήταν η τελευταία φορά που "ήταν τόσοι πολλοί" στο δρόμο...

Ο χεϊμάσιος θα συνεχιστεί με κλεφτοπόλεμο, hit n' run πεσόματα σε μπάτσους, συχτηρινές επιθέσεις σε τράπεζες, εμπρησμούς φασιστικών γραφείων, ξυλοδαρμούς skeanheads.

Την άνοιξη οι διαθέσεις ανεβάζουν. Η αστυνομία, παρ' όλη την κινητοποίηση και την λύσσα της δεν μπορεί να ελέγξει την κατάσταση. Γιατί δεν έχει να αντιμετωπίσει εκατό ή διακόσια άτομα απομονωμένα. Έχει να αντιμετωπίσει πολύ περισσότερους, και πολύ ακμαίότερους αντάρτες - που επιπλέον κινούνται σαν το ψάρι στο νερό ενός μεγαλύτερου πλήθους που, αν μη τι άλλο, δεν γουστάρει καθόλου τους μπάτσους. Έτσι δεν είναι καθόλου σπάνιο το φαινόμενο εκεί που μια διμοιρία κυνηγάει μερικούς ταραξίες να δέχεται επίθεση από άλλη μεριά, έστω με συνθήματα. Τέτοιες συνθήκες θα δημιουργήσουν ακόμα και για τους μπάτσους ένα μύθο ζουγκλας των εξαρχειών...

Στις 9 Μάη του '84 το απόγευμα, ομάδες μητροπολιτάνων καλούν συγκέντρωση στα εξάρχεια ενάντια στην αστυνομοκρατία. Ο αστυνομικός διευθυντής Χοχτούλας, επικεφαλής κάμποσων διμοιριών ανακοινώνει αλαζονικά "διαλυθείτε γιατί θα ισοπεδωθείτε". Οι διακόσιοι συγκεντρωμένοι υποχωρούν προς Χ. Τρικούπη, συγκρούονται στο δρόμο με με-

από τους προβοκάτορες στους γνωστούς άγνωστους

ατζήδες, και φτάνουν στο Χημείο. Το καταλαμβάνουν σαν διαμαρτυρία για την απαγόρευση της συγκέντρωσης και ετοιμάζονται για σύγκρουση.

Αργότερα τα MAT αποκλείουν την περιοχή, αλλά δυστυχώς γι' αυτούς δημιουργούν δύο ομόκεντρα μέτωπα: ένα προς το κατελιημένο Χημείο, και ένα προς τους γύρω δρόμους όπου άλλοι νεολαίοι, "περιεργοί", ασφαλίτες και φασιστοπασόκοι μπλέκονται εδώ κι' εκεί.

Η αστυνομία προσπαθεί όλη την νύχτα να πλησιάσει στο Χημείο αλλά δέχεται δεκάδες μολότωφ. Απολογισμός ημέρας: 14 συλλήψεις.

10 Μάη

Την επόμενη μέρα το πρωί η αστυνομία χαλαρώνει τον αποκλεισμό χωρίς να εγκαταλείψει την περιοχή, ελπίζοντας σε εκτόνωση. Οι καταληψίες του Χημείου προσθέτουν σαν αίτημα τους την άμεση αποφυλάκιση των 14 συλληφθέντων, και σε μια ανακοίνωσή τους "προς όλους τους ανθρώπους" αναφέρουν:

"Καλούμε τον καθένα να πάρει θέση. Τα MAT δεν δέρονται μόνο αναρχικούς, αντιεξουσιαστές, αλλά και τους απεργούς της MOBIL, τους οικοδόμους και κάθε άνθρωπο που έχει συνειδητοποιήσει τουλάχιστον μια διάσταση της σαπίλας που χαρακτηρίζει τον κρατικό μηχανισμό και εκφράζει έμπρακτα την αντίθεσή του σ' αυτό. Απαντάμε ακόμη στους φασίστες της ΕΠΕΝ και της ΕΝΕΚ ότι ο λαός δεν ξεχνά τι είναι φασισμός κι ό,τι οι προκλήσεις και οι απειλές τους που στράφηκαν εναντίον μας όλη την νύχτα είναι αξιολόγησες και δεν μας τρομάζουν. Σας καλούμε να εμποδίσετε τον φασισμό που φάνηκε πια ότι αποτελεί βασικό συστατικό του κράτους"

Οι οχυρωμένοι του Χημείου οργανώνουν εν τω μεταξύ τέλεια την άμυνα τους όταν ανακαλύπτουν τον πλούτο χημικών, καυστικών, οξέων και διαλυτικών που υπήρχαν στα εργαστήρια της σχολής. Επιπλέον προστίθενται καινούργιοι καταληψίες.

Οι ακροαριστεροί, αποφασίζουν να "φανούν" τουλάχιστον στο ζήτημα της "καταστολής". Το απόγευμα της 10ης Μάη μια διαδήλωση 500 περίπου ατόμων, με κεντρικό σύνθημα "αλήτες είναι τα MAT κι οι ασφαλίτες", καταλαμβάνει την Νομική, ζητώντας την άμεση απομάκρυνση της αστυνομίας από το Χημείο αλλά και ολόκληρο το κέντρο. Η απάντηση του πασοκ είναι ανανέωση του ασφυκτικού απο-

κλεισμού του κέντρου και ειδικά των κατελιημένων σχολών, η κυριολεκτική κατάληψη της περιοχής από δεκάδες διμοιρίες, εκατοντάδες μεατζήδες και "αγανακτισμένους" κατοίκους. Στην περίμετρο αυτής της ζώνης κατοχής περισσότεροι από 4000 "φιλοκαταληψίες", διάσπαρτοι σε διάφορους δρόμους έχουν αποκλείσει την αστυνομία. Αλλού παρακολουθούν, αλλού συγκρούονται, εξουθενώνοντας τους μπάτσους που ταυτόχρονα δέχονται τεράστιες ποσότητες μολότωφ, διαλυτικών και οξέων κάθε φορά που προσπαθούν να πλησιάσουν τη Ναυαρίνου.

Στη Θεσσαλονίκη, αργά το βράδυ της 10ης Μάη, καταλαμβάνεται η Θεολογική, από 200 άτομα, μετά από πορεία και συγκρούσεις με την αστυνομία.

11 Μάη

Μια μεγάλη περιοχή του κέντρου της Αθήνας κυριαρχείται από ταλαιπωρημένα άσπρα κρήνη: είναι φανερό πως το πασοκ παίζει ένα δύσκολο χαρτί. Πλησιάζουν οι πρώτες υπό "σοσιαλιστική" διαχείριση βουλευτικές εκλογές (σε ένα μήνα) και οι πασόκοι θέλουν να καθησυχάσουν την θορυβημένη κοινή γνώμη για την ασφάλεια και την τάξη στη χώρα. Όμως η ανταρσία που έχουν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο δεν καταστέλλεται αλλά αντίθετα, μέρα με την ημέρα φουντώνει. Η αστυνομία όχι μόνο δεν μπορεί να ελέγξει την κατάσταση, αλλά καθώς είναι συνέχεια ανάμεσα σε δύο πυρά έχει χάσει κάθε ηθικό. Θέλοντας και μη διάφοροι "αριστεροί" πολιτικοί αναλαμβάνουν να μεσολαβήσουν για να "εκτονωθεί" η κατάσταση, Η αστυνομία χαλαρώνει για μια ακόμα φορά την πολιορκία δίνοντας μια ευκαιρία στους πολιτικούς (Μηλιάρη, Γλέζο) που προσπαθούν να πείσουν τους οχυρωμένους στο Χημείο να φύγουν. Φεύγουν πράγματι μερικοί, κουρασμένοι ή φοβισμένοι, αλλά προστίθενται καινούργιοι, Από την άλλη μεριά οι καταληψίες της Νομικής αποχωρούν με διαδήλωση 1000 περίπου ατόμων. Αμέσως μετά οι μπάτσοι ξανααποκλείουν το Χημείο. Καινούργιες συγκρούσεις, εξαιρετικά βίαιες, με την αστυνομία να προσπαθεί λυσσασμένα να "τελειώσει το ζήτημα" και να μην μπορεί πρακτικά να πλησιάσει κοντύτερα από εκατό μέτρα - και πάλι μόνο για να μαζεύει τους τραυματίες της. Το μόνο που απομένει στους μπάτσους είναι να προσέχουν τα μετόπισθέν τους - φαύλος κύκλος δηλαδή, αφού

πρέπει να αποκρούουν και από κεί επιθέσεις, να κυνηγάνε κόσμο, να προχωρούν και να υποχωρούν.

Αργά το βράδυ υπάρχει φήμη για νεκρό από ξυλοδαρμό, Αυθόρμητη διαδήλωση όσων βρίσκονται πάνω στη πλατεία εξαρχείων μαζεύει σχεδόν 1000 άτομα που πορεύονται προς την πλατεία ομονοίας απειλώντας πως αν η φήμη αποδειχθεί γεγονός "θα γίνει της πουτάνας". Η πορεία πλησιάζει όσο μπορεί το Χημείο χαιρετώντας τους καταληψίες με συνθήματα και αναμένους αναπηήρες. Η ανταπόδοση των από μέσα είναι πολύχρωμες εμπρηστικές βόμβες από την ταράτσα στο δρόμο... η αστυνομία δεν πλησιάζει για να μην ανοίξει τρίτο μέτωπο.

12 Μάη

Τέταρτη μέρα της κατάληψης του Χημείου, ο αποκλεισμός συνεχίζεται, το ίδιο και οι λυσσασμένες συγκρούσεις κάθε φορά που η αστυνομία θεωρεί πως "την παίρνει" να κάνει ένα βήμα, ή κάθε φορά που οι καταληψίες έχουν κέφια για ντού. Σηηνές από τις συγκρούσεις αυτές έχουν κάνει ήδη τον γύρο του κόσμου μέσω ειδησεογραφικών πρακτορείων, προκαλώντας "αίσθηση" για την ένταση και την διάρκειά τους.

Το πρωί της ημέρας γίνεται συγκέντρωση αναρχικών και αριστεριστών στα Προπύλαια. Ακολουθεί πορεία προς τα εξάρχεια. Κοντά στην Ζωοδ.Πηγής είκοσι φασίστες επιτίθενται(!!!) με ρόπαλα και αυτοσχέδιες ασπίδες στην διαδήλωση - η αστυνομία τους γλιτώνει την τελευταία στιγμή από κομμάτιασμα. Από το απόγευμα και ύστερα όλη η περιοχή των εξαρχείων γίνεται πεδίο οδομαχιών. Εν τω μεταξύ επιτρέπεται για πρώτη φορά σε γιατρούς και ασθενοφόρα να πλησιάσουν το χημείο και να πάρουν τους τραυματίες των καταληψιών.

13Μάη

Τα δημερώματα καταλαμβάνεται το Χημείο στην Θεσσαλονίκη, μετά από φήμες για νεκρό στην Αθήνα. Η κατάληψη θα λήξει αργότερα την ίδια ημέρα. Στα Γιάννενα και στην Πάτρα ομάδες αντιεξουσιαστών φοιτητών καταλαμβάνουν πανεπιστημιακά κτήρια και κάνουν διαδηλώσεις ενάντια στην κρατική καταστολή.

Εν τω μεταξύ οι εφημερίδες αλλά και διάφοροι πολιτικοί, έχοντας χάσει την υπομονή τους από την αδυναμία της αστυνομίας να ξεμπερδέει με τους

προβοκάτορες του ήπιου κλίματος και της δημοκρατικής ομαλότητας, έχουν αρχίζει να γυρνάνε το παραμύθι, και μιλάνε τώρα για "υπερβολές" και "κακούς χειρισμούς" των μπάτσων. Το πρόβλημα τους είναι διπλό: από την μια μεριά οι καταληψίες του Χημείου δείχνουν τρομερή αντοχή - από την άλλη η συνεχιζόμενη πολιορκία τους συσπειρώνει πολύ περισσότερο κόσμο και με άγριες διαθέσεις ενάντια τόσο στην αστυνομία όσο και στο πασοκ. Το μάθημα που έχουν καταλάβει είναι πως σε τέτοιες περιπτώσεις χρειάζονται "κεραυνοβόλες ενέργειες"... και θα προετοιμαστούν έτσι για το μέλλον.

Αλλά τώρα είναι αναγκασμένοι να υποχωρήσουν. Έτσι αργά το απόγευμα φτάνουν στα γραφεία της ΕΔΑ (που παίζει τον μεσάζοντα) οι 14 προφυλακισμένοι, η απελευθέρωση των οποίων ήταν βασικό αίτημα της κατάληψης του Χημείου. Ο Γλέζος, βουλευτής τότε της ΕΔΑ, μαζί με δικηγόρους και δημοσιογράφους συνοδεύει τους 14 στο Χημείο, έτσι ώστε να βεβαιωθούν οι καταληψίες για την απελευθέρωσή τους. Σαν συνέπεια αποφασίζεται το τέλος της κατάληψης.

3000 διαδηλωτές ξεκινούν από τα εξάρχεια, διαδηλώνοντας μέσω κεντρικών δρόμων, για να φτάσουν στο Χημείο και να παραλάβουν τους καταληψίες. Είναι ένα πανηγύρι: το σύνθημα μπάτσοι, γουρούνια, δολοφόνοι ηχεί σε όλο το κέντρο της αθήνας, για να συμπληρωθεί από το επινίκιο μέσα στο χημείο μια χούφτα αναρχικοί ξεφτίλισαν το κράτος και την καταστολή.

Αλήθεια: ήταν η πρώτη φορά μετά τους σκληρούς εργατικούς αγώνες και τις οδομαχίες της δεκαετίας του '70 που οι μπάτσοι κυριολεκτικά κατέθεσαν τα όπλα. Απέναντι μάλιστα σε έναν όχι οργανωμένο και γενικά ανυπόληπτο εχθρό. Το φάντασμα του Χημείου ταλαιπωρούσε για πολύ καιρό τον ύπνο αλλά και τις διηγήσεις τους. Χωρίς περιστροφές, και άσχετα με τους τρόπους που οι καταληψίες του Χημείου έδειξαν εκείνη την πρωτοφανή αντοχή... για την αστυνομία η υπόθεση αυτή ήταν μια ξεκάθαρη ήττα. Θα φρόντιζε να πάρει το γρηγορότερο "το αίμα της πίσω". Και κυρίως, το κουρελιασμένο της ηθικό...

